

Media ja lehdistö

Euroopan unionin tuomioistuin
LEHDISTÖTIEDOTE nro 47/20
Luxemburgissa 8.4.2020

Unionin tuomioistuimen määräys asiassa C-791/19 R
Komissio v. Puola **Error! Reference source not found.**

Puolan on välittömästi keskeytettävä ylimmän tuomioistuimen kurinpitojaoston toimivallasta tuomareita koskevissa kurinpitoasioissa annettujen kansallisten säännösten soveltaminen

Komission esittämät tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja koskevat perusteet oikeuttavat väliaikaisten toimenpiteiden myöntämisen

Vuonna 2017 Puolassa säädettiin Sąd Najwyższy (ylin tuomioistuin, Puola) ja yleisten tuomioistuinten tuomareita koskevasta uudesta kurinpitojärjestelmästä. Tämän lainsäädäntöuudistuksen nojalla Sąd Najwyższyyn perustettiin uusi jaosto, Izba Dyscyplinarna (kurinpitojaosto). Izba Dyscyplinarnan toimivaltaan kuuluvat muun muassa Sąd Najwyższyyn tuomareita koskevat kurinpitoasiat sekä muutoksenhakuasteena yleisten tuomioistuinten tuomareita koskevat kurinpitoasiat.

Komissio katsoi, että Puola ei ollut noudattanut unionin oikeuden mukaisia velvoitteitaan¹, koska se oli säätänyt tuomareita koskevasta uudesta kurinpitojärjestelmästä. Komissio nosti sen vuoksi 25.10.2019 kanteen unionin tuomioistuimessa². Komissio katsoo erityisesti³, ettei uusi kurinpitojärjestelmä takaa Izba Dyscyplinarnan riippumattomuutta ja puolueettomuutta. Izba Dyscyplinarnaan kuuluu pelkästään Krajowa Rada Sądownicza (kansallinen tuomarineuvosto, jäljempänä KRS) valitsevia tuomareita; sen jäseniin kuuluvat 15 tuomaria on valinnut Sejm (parlamentin alahuone).

Unionin tuomioistuin, jolle Sąd Najwyższy – Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (ylin tuomioistuin – työ- ja sosiaaliturvaoikeudellisten asioiden jaosto) oli esittänyt ennakkoratkaisupyynnön, totesi 19.11.2019 antamassaan tuomiossa⁴ erityisesti, että unionin oikeus on esteenä sille, että unionin oikeuden soveltamista koskevat oikeusriidat voivat kuulua sellaisen elimen yksinomaiseen toimivaltaan, joka ei ole riippumaton ja puolueeton tuomioistuin⁵.

¹ SEU 19 artiklan 1 kohdan toinen alakohta ja SEUT 267 artiklan toinen ja kolmas kohta

² Asia Komissio v. Puola **Error! Reference source not found.**, [C-791/19](#).

³ Lisäksi komissio katsoo, että uusi kurinpitojärjestelmä 1) sallii sen, että tuomioistuinratkaisujen sisältöä voidaan pitää yleisten tuomioistuinten tuomareiden kurinpidollisina rikkomuksina, 2) ei takaa kurinpitoasioiden käsittelyä "laillisesti perustetussa" tuomioistuimessa, koska siinä annetaan Izba Dyscyplinarnan puheenjohtajalle vapaa harkintavalta nimetä ensimmäisenä oikeusasteena toimivaltainen kurinpitotuomioistuin yleisten tuomioistuinten tuomareita koskevissa asioissa, 3) ei takaa yleisten tuomioistuinten tuomareita koskevien kurinpitoasioiden käsittelyä kohtuullisessa ajassa, koska siinä annetaan oikeusministerille toimivalta nimittää oikeusministerin kurinpitoasiamies, eikä menettelyn kohteena olevien yleisten tuomioistuinten tuomareiden puolustautumisoikeuksia, koska siinä säädetään, että avustajan nimeämisellä ja hänen ryhtymisellään avustamaan vastaajaa ei ole lykkäävää vaikutusta kurinpitomenettelyn kulkuun ja että kurinpitotuomioistuin käsittelee asian siitä huolimatta, että menettelyn kohteena oleva ja menettelystä tietoinen tuomari tai hänen avustajansa on jäänyt saapumatta asian käsittelyyn laillisen esteen vuoksi, ja 4) sallii sen, että tuomioistuinten oikeutta esittää unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntöjä rajoitetaan kurinpitomenettelyn vireillepanon mahdollisuudella.

⁴ Unionin tuomioistuimen tuomio 19.11.2019, A. K. ym. (ylimmän tuomioistuimen kurinpitojaoston riippumattomuus) ([C-585/18](#), [C-624/18](#) ja [C-625/18](#), jäljempänä tuomio A. K. (ks. lehdistötiedote nro [145/19](#)).

⁵ Unionin tuomioistuimen mukaan tästä on kyse, jos objektiiviset olosuhteet, joissa asianomainen elin on perustettu, ja kyseisen elimen ominaispiirteet sekä se tapa, jolla sen jäsenet on nimitetty, ovat omiaan herättämään yksityisissä perustelut epäilyjä siltä osin, onko kyseinen elin täysin ulkopuolisen vaikutusvallan ja erityisesti lainsäädäntö- ja toimeenpanovallan välittömän tai välillisen vaikutusvallan ulottumattomissa, ja siltä osin, onko mainittu elin neutraali vastakkain oleviin intresseihin nähden, ja ne voivat siis johtaa siihen, ettei mainittu elin näytä riippumattomalta tai puolueettomalta, mikä on omiaan heikentämään sitä luottamusta, jota oikeuslaitoksen on herätettävä mainituissa yksityisissä demokraattisessa yhteiskunnassa.

Ratkaistessaan esittämäänsä ennakkoratkaisupyyntöön johtaneet asiat Sąd Najwyższy – Izba Pracy i Bezpieczeń Społecznych katsoi 5.12.2019 ja 15.1.2020 antamissaan tuomioissa erityisesti, ettei Izba Dyscyplinarna voida pitää unionin oikeudessa ja Puolan oikeudessa tarkoitettuna tuomioistuimena, kun otetaan huomioon sen perustamiseen liittyneet olosuhteet, sen toimivallan laajuus, sen kokoonpano sekä KRS:n osallisuus sen muodostamisessa. Izba Dyscyplinarna jatkoi lainkäyttötoimintaansa kyseisten tuomioiden jälkeen.

Tässä tilanteessa komissio⁶ pyysi 23.1.2020 unionin tuomioistuinta velvoittamaan välitoimimenettelyssä Puolan toteuttamaan seuraavat väliaikaiset toimenpiteet: 1) keskeyttämään jäsenyysvelvoitteiden noudattamista jättämistä koskevan kanteen johdosta annettavaan unionin tuomioistuimen tuomioon (jäljempänä lopullinen tuomio) asti niiden säännösten soveltamisen, jotka ovat perustana Sąd Najwyższy – Izba Dyscyplinarnan toimivallalle käsitellä tuomareita koskevia kurinpitoasioita ensimmäisenä asteena ja muutoksenhakuasteena, 2) pidättäytymään siirtämästä Izba Dyscyplinarnassa vireillä olevia asioita ratkaisukokoonpanolle, joka ei täytä riippumattomuuden vaatimuksia, jotka on määritelty erityisesti edellä mainitussa tuomiossa A. K., ja 3) ilmoittamaan komissiolle viimeistään yhden kuukauden kuluttua vaadittujen väliaikaisten toimenpiteiden määrittämisestä koskevan unionin tuomioistuimen määräyksen tiedoksi antamisesta kaikki toimenpiteet, jotka se on toteuttanut noudattaakseen kyseistä määräystä täysimääräisesti. Lisäksi komissio varasi itselleen oikeuden esittää lisähakemuksen uhkasakon määrittämisestä maksettavaksi, jos komissiolle ilmoitetuista tiedoista ilmenee, että Puola ei noudata täysimääräisesti komission välitoimihakemuksen johdosta määrättyjä väliaikaisia toimenpiteitä.

Tänään antamassaan määräyksessä unionin tuomioistuin hylkää aluksi Puolan väitteet, joiden mukaan komission tekemä välitoimihakemus olisi jätettävä tutkimatta. Siltä osin kuin on kyse unionin tuomioistuimen toimivallasta määrätä kyseessä olevia väliaikaisia toimenpiteitä, unionin tuomioistuin korostaa, että vaikka lainkäytön järjestäminen jäsenvaltioissa kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan, jäsenvaltioiden on kuitenkin tätä toimivaltaa käyttäessään noudatettava unionin oikeuden mukaisia velvoitteitaan. Näin ollen jokaisen jäsenvaltion on varmistettava, että kurinpitojärjestelmä, jota sovelletaan niiden oikeussuojakeinojen järjestelmään unionin oikeuteen kuuluvilla aloilla kuuluvien kansallisten tuomioistuinten tuomareihin, on tuomareiden riippumattomuuden periaatteen mukainen, erityisesti varmistamalla, että mainittujen tuomioistuinten tuomareita vastaan aloitetuissa kurinpitomenettelyissä annetut ratkaisut ovat sellaisen elimen määräysvallassa, joka itse täyttää tehokkaan oikeussuojan edellyttämät takeet, kuten riippumattomuuden. Näin ollen unionin tuomioistuimella on toimivalta määrätä väliaikaisista toimenpiteistä Izba Dyscyplinarnan toimivaltaa tuomareiden kurinpitojärjestelmässä koskevien säännösten soveltamisen keskeyttämiseksi.

Unionin tuomioistuin muistuttaa tämän jälkeen, että välitoimista päättävä tuomari voi määrätä väliaikaisia toimenpiteitä vain, 1) jos on selvitetty, että niistä määrittäminen ilmeisesti on tosiasiallisesti ja oikeudellisesti perusteltua (*fumus boni juris*), ja 2) nämä toimenpiteet ovat kiireellisiä siinä mielessä, että unionin etuja, joita komissio edustaa, koskevan vakavan ja korjaamattoman vahingon välttämiseksi on tarpeen, että näistä toimista määrätään ja niiden vaikutukset alkavat jo ennen kuin pääasiassa annetaan ratkaisu. Välitoimista päättävän tuomarin on myös tarvittaessa vertailtava kaikkia kysymyksessä olevia intressejä.

Fumus boni juris –edellytyksen täyttymisen osalta unionin tuomioistuin korostaa ensiksi, että tämä edellytys täyttyy, jos ainakin jokin välitoimien hakijan pääasian kanteen tueksi esittämistä perusteista vaikuttaa siltä, että sille ilmeisesti on vakavasti otettava perustelu. Antamatta tässä yhteydessä asiaratkaisua perusteluista, joihin asianosaiset ovat vedonneet jäsenyysvelvoitteiden noudattamista jättämistä koskevan kanteen yhteydessä, unionin tuomioistuin toteaa, että kun otetaan huomioon komission esittämät tosiasioita koskevat seikat ja erityisesti 24.6.2019 annetussa tuomiossa⁷ ja tuomiossa A. K esitetyt tulkintaa koskevat seikat, niin perustelut, joihin jäsenyysvelvoitteiden noudattamista jättämistä koskevassa kanteessa vedotaan sen

⁶ Belgian, Tanskan, Alankomaiden, Suomen ja Ruotsin tukemana.

⁷ Unionin tuomioistuimen tuomio 24.6.2019, komissio v. Puola (ylimmän tuomioistuimen riippumattomuus) ([C-619/18](#)), ks. lehdistötiedote nro [81/19](#))

osoittamiseksi, että Izba Dyscyplinarna ei ole riippumaton ja puolueeton, vaikuttavat siltä, että niille ilmeisesti on vakavasti otettava perustelu.

Kiireellisyyttä koskevan edellytyksen osalta unionin tuomioistuin muistuttaa toiseksi, että välitoimimenettelyn tarkoituksena on turvata annettavan lopullisen ratkaisun täysi tehokkuus, jotta vältettäisiin aukot unionin tuomioistuimen takaamassa oikeussuojassa. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi kiireellisyyttä on arvioitava siihen nähden, onko asiassa tarpeen antaa väliaikainen ratkaisu, jotta vältetään siltä, että väliaikaista oikeussuojaa pyytäneelle asianosaiselle aiheutuu vakavaa ja korjaamatonta vahinkoa. Tässä tapauksessa komissio vetoaa siihen, että riidanalaisten kansallisten säännösten soveltaminen aiheuttaa vakavaa ja korjaamatonta vahinkoa unionin oikeusjärjestyksen toiminnan kannalta. Unionin tuomioistuimen mukaan Sąd Najwyższy ja yleisten tuomioistuinten tuomareita koskevissa kurinpitoasioissa toimivaltaisen Izba Dyscyplinarnan riippumattomuuden takaaminen on olennaista sekä Sąd Najwyższy että yleisten tuomioistuinten riippumattomuuden turvaamiseksi. Jo Sąd Najwyższy ja yleisten tuomioistuinten tuomareiden näköpiirissä oleva riski joutua kurinpitomenettelyyn, joka voi johtaa asian saattamiseen sellaisen elimen käsiteltäväksi, jonka riippumattomuutta ei ole taattu, voi nimittäin sellaisenaan heikentää heidän omaa riippumattomuuttaan. Unionin tuomioistuin muistuttaakin, että se, että Sąd Najwyższy riippumattomuutta ei voida taata, voi aiheuttaa vakavaa vahinkoa unionin oikeusjärjestykselle ja näin ollen unionin oikeuteen perustuville yksityisten oikeuksille sekä SEU 2 artiklassa vahvistetuille arvoille⁸, jotka ovat unionin perustana, muun muassa oikeusvaltiota koskevalle arvolle. Näin ollen riidanalaisten kansallisten säännösten soveltaminen on omiaan aiheuttamaan vakavaa ja korjaamatonta vahinkoa unionin oikeusjärjestykselle siltä osin kuin niissä annetaan toimivalta Sąd Najwyższy ja yleisten tuomioistuinten tuomareita koskevien kurinpitoasioiden käsittelyyn sellaiselle elimelle – tässä tapauksessa Izba Dyscyplinarnalle – jonka riippumattomuutta ei voida taata. Tässä tilanteessa unionin tuomioistuin katsoo, että komission pyytämien väliaikaisten toimenpiteiden kiireellisyys on osoitettu.

Unionin tuomioistuin arvioi kolmanneksi, puoltaako kaikkien kysymyksessä olevien intressien vertailu komission pyytämien väliaikaisten toimenpiteiden myöntämistä. Unionin tuomioistuin toteaa, ettei näiden toimenpiteiden myöntäminen merkitsisi Izba Dyscyplinarnan lakkauttamista eikä siten myöskään sen hallinto- ja talouspalvelujen lopettamista vaan ainoastaan sen toiminnan väliaikaista keskeyttämistä lopullisen tuomion julistamiseen asti. Koska mainittujen toimenpiteiden myöntäminen merkitsisi sitä, että Izba Dyscyplinarnassa vireillä olevien asioiden käsittelyä on lykättävä lopullisen tuomion julistamiseen asti, näiden asioiden lykkäämisestä asianomaisille oikeussubjekteille aiheutuva haitta olisi lisäksi pienempi kuin haitta, joka aiheutuisi näiden asioiden käsittelystä sellaisessa elimessä eli Izba Dyscyplinarnassa, jonka osalta ei voida ensi näkemältä sulkea pois sitä, että kyseinen elin ei ole riippumaton ja puolueeton. Tässä tilanteessa unionin tuomioistuin katsoo intressivertailun lopputuloksen puoltavan komission pyytämien väliaikaisten toimenpiteiden myöntämistä.

Tämän vuoksi unionin tuomioistuin **hyväksyy komission välitoimihakemuksen.**

HUOMAUTUS: Unionin tuomioistuin antaa lopullisen ratkaisunsa tämän asian asiakysymyksestä myöhemmin. Välitoimimääräys ei vaikuta pääasian ratkaisuun.

HUOMAUTUS: Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen sellaista jäsenvaltiota vastaan, joka ei noudata unionin oikeuden mukaisia velvoitteitaan, voi nostaa komissio tai jokin toinen jäsenvaltio. Jos unionin tuomioistuin toteaa, että jäsenyysvelvoitteita ei ole noudatettu, kyseessä olevan jäsenvaltion on toteutettava tuomion noudattamisen edellyttämät toimenpiteet mahdollisimman pian. Jos komissio katsoo, että jäsenvaltio ei ole toteuttanut tuomion noudattamisen edellyttämiä toimenpiteitä, se voi nostaa uuden kanteen, jossa se vaatii rahamääräisiä seuraamuksia. Jos jäsenvaltio ei ole ilmoittanut direktiivin täytäntöönpanotoimenpiteistä komissiolle, unionin tuomioistuin voi komission ehdotuksesta määrätä seuraamuksista jo ensimmäistä tuomiota annettaessa.

⁸ Kyseisessä määräyksessä todetaan muun muassa, että unionin perustana olevat arvot ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, vähemmistöön kuuluvien oikeudet mukaan luettuina.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido Euroopan unionin tuomioistuinta.

Määräyksen [koko teksti](#) julkaistaan CURIA-sivustolla.

Lisätietoja: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127